

J. M. d.

DIACONAAAL
CORRESPONDENTIEBLAD
VOOR DE GEREFORMEERDE KERKEN
IN NEDERLAND

ONDER REDACTIE VAN
Mr A. J. L. VAN BEECK CALKOEN
TE 'S-GRAVENHAGE
Mr R. VAN MAARE TE ARNHEM
MET MEDEWERKING VAN
Dr J. HOEK TE 'S-GRAVENHAGE

—
No. 8 en 9
26e JAARGANG
AUGUSTUS—SEPTEMBER
1928
—

UITGAVE VAN J. H. KOK TE KAMPEN

der Zuiderzeewerken.) Daarom zijn ze toch gaan visschen in de meening dat dit nog wel kon. Bovendien moet een visscher op zee hulp hebben en neemt een vader liever z'n zoon mee, dan een losse knecht aan te nemen, wat te duur is.

e. De gemeenten in de classis Harderwijk, waar de visschers wonen zijn Harderwijk en Elburg.

In Harderwijk zijn thans 41 visschers met 191 kinderen; waarvan 24, die varen; te Elburg bedraagt dit aantal respectievelijk 17, 75 en 13.

f. Wanneer het voor de Diaconieën dezer gemeenten onmogelijk is, finantiëelen steun te verleenen, wordt in dit verband verwezen naar het Rapport inzake onderlingen steun der kerken ten opzichte van hare diaconale armenzorg, ingezonden bij de Synode der Geref. kerken, gehouden te Groningen in Augustus 1927 en aangenomen in hare vergadering van 31 Augustus 1927.

g. Voorgesteld zou kunnen worden in verband met de punten a t/m. f:

Een commissie aan te wijzen, aan welke wordt opgedragen in afwachting van wat van overheidswege zal worden gedaan, zich gereed te houden, om in eventueele samenwerking met overheidsorganen (en voorts door raad en hulp, waar die noodig mocht blijken), de belangen te behartigen van de leden van Geref. kerken, die door de drooglegging der Zuiderzee van hun kostwinning worden beroofd.

(Advies van Mr A. J. L. van Beeck Calkoen aan de Diaconie van Harderwijk, in verband met de bemoeiïng, die deze Diaconie reeds met bovengenoemde kwestie had.)

*Namens de Commissie
van de classis Harderwijk te dezer sake,
(w. g.) R. v. D. BRINK, Rapporteur.*

Harderwijk, December 1927.

Rapport omtrent de taak der Diaconie in zake de Ziekenverzorging in verband met die der Overheid.

De door het Comité van de Centrale Diaconale Conferentie aangewezen Commissie, welke over de verhouding tusschen

Diaconie en Overheid inzake Ziekenverzorging een rapport samen zou stellen, meende, dat zij in het volbrengen van haar taak aanmerkelijk gesteund zou worden, indien zij zou kunnen beschikken over eenige gegevens omtrent die verhouding, zooals deze thans in de praktijk bestaat.

Met het oog hierop zond zij aan de Diaconieën van alle Ger. Kerken in Nederland een lijst met vragen. Bij het verzoek aan de Diaconieën, de gestelde vragen te beantwoorden, voegde de Commissie de opmerking, dat er voor de Diaconieën een groot praktisch nut bij betrokken is, dat het rapport tot stand komt. In tal van Diaconieën immers heerscht twijfel omtrent de houding, die men ten opzichte van de Ziekenverzorging moet innemen. In menig geval is men het met zichzelf niet eens, of de weg, dien men heeft ingeslagen, wel de juiste is.

De Commissie is in haar verwachtingen wel eenigszins teleurgesteld. Slechts 284 Diaconieën beantwoordden de gestelde vragen, en dit uit een 700 Diaconieën. De Commissie heeft echter een dankbaar gebruik gemaakt van de haar gezonden mededeelingen en beschouwingen. Het was haar natuurlijk thans niet mogelijk, een geheel juist inzicht te verkrijgen in de heerschende praktijk. Er kon nu geen sprake van zijn, geheel juiste vergelijkingen te treffen, b.v. tusschen stad en platteland, tusschen een welvarende provincie als Groningen en een veelszins noodlijdende als Drenthe, enz.

Zooveel mogelijk echter heeft de Commissie met het materiaal gewoekerd. Een overzicht ervan is als bijlage hierbij gevoegd.

Inleiding.

De verhouding van Diaconie en Overheid in zake ziekenverzorging kan eerst dan bepaald worden, indien men zich een duidelijk beeld gevormd heeft van wat in dit verband onder ziekenverzorging verstaan wordt.

De Commissie beoogt bij haar beschouwingen hoofdzakelijk een antwoord te vinden op de vragen omtrent den geldelijken steun, die door de Diaconie geboden moet worden, opdat degenen, die naar lichaam of geest ziek of gebrekkig zijn, Christelijk verpleegd kunnen worden.

De volgende groepen van noodlijdenden komen dus in aanmerking:

- a. Slachtoffers van ziekte of ongeval.
- b. Zwakzinnigen en idioten.

c. Blinden en doofstommen.

d. Krankzinnigen.

De taak van de Diaconie ten opzichte van de ziekenverzorging verschilt in het algemeen niet van die, welke zij tegenover andere armen zich gesteld ziet.

Toch is er bij nadere beschouwing wel eenig onderscheid tusschen de taak van de Diaconie inzake armenzorg en die ten opzichte van ziekenzorg.

Bij gewone armenzorg treedt meer op den voorgrond het feit, dat de hulp *van de Diaconie* komt. *Moreele* factoren tellen hier veel sterker dan bij ziekenzorg.

Het geestelijke stelt bijzondere eischen zoowel aan hem, die helpt als aan hem, die geholpen wordt en bepaalt voor een belangrijk deel de wijze van steunverleening.

In geval van armoede zal een diepgaand onderzoek allereerst moeten uitwijzen, door welke factoren de armoede is ontstaan, om zodoende te komen tot het vaststellen van de wijze, waarop hulp zal zijn te verleen, dan wel om te komen tot de gevolgtrekking, dat die factoren diaconalen steun niet wettigen. Bij ziekte behoeft dit onderzoek niet te geschieden, daar individuele factoren als oorzaak van de ziekte op het verleen van hulp bijna nooit overwegenden invloed hebben. Bij ziekte zal derhalve vaak veel minder het karakter van diaconalen steun op den voorgrond treden. De nadruk valt meer op de hulp zelve dan op de vraag, wie tot helpen gequalificeerd is.

In wezen echter blijft het karakter van den steun in beide gevallen hetzelfde.

Wat nu betreft de vraag, wie tot taak hebben de verzorging van behoeftige zieken te steunen, kan de volgende onderscheiding worden gemaakt in taak van:

- 1°. particulieren;
- 2°. de Diaconie;
- 3°. de Overheid.

De taak der particulieren ten aanzien van ziekenzorg beperkt zich niet tot de leden der Gereformeerde Kerken. De particuliere liefdadigheid is allermint een taak van een specifiek kerkelijken tak van dienst, doch een plicht, die aan alle Christenen is opgelegd ten aanzien van de „naasten” in den ruimen zin des woords.

Hun taak is het vervullen van een *moreele* plicht. Aan de *moreele* plicht gaat echter voor de particulieren nog een *rechts*-plicht vooraf. Zoolang aan den eisch des rechts niet is voldaan,

komt de liefdadigheid in moreelen zin en nog minder die in kerkelijken zin (waarover straks nader) aan de orde.

Het gezin en de familie komen voor het vervullen van bedoelden *rechtsplicht* het eerst in aanmerking; doch daarnaast treedt al zeer sterk de taak van het bedrijf op den voorgrond.

Het dragen van bedrijfsrisico ten aanzien van ziekte en ongeval door patroon en arbeider gezamenlijk is tegenwoordig in beginsel erkend als een eisch des rechts; en ten aanzien van allen, die in loondienst in een bedrijf werkzaam zijn en wier inkomen beneden de grens van een normale draagkracht blijft, is het risico-element, dat in de ziekenzorg aanwezig is, een zaak van *bedrijfsrisico*.

Ten aanzien van de moreele en de rechtsplicht van de particulieren heeft de Diaconie de desbetreffende personen te *wijzen* op hun plicht! De Diaconie mag daarbij ook wijzen op het schadelijke gevolg van het verwaarloozen van dien plicht: de particulier, die in dezen zijn plicht niet doet, onttrekt de diaconale gelden aan die categorieën, voor wie zij eigenlijk bestemd zijn.

Hiermede komt de Commissie vanzelf tot de eigenlijke taak der Diaconie ten opzichte van ziekenzorg.

Die taak valt niet samen met die van de algemeene barmhartigheid te dezen aanzien. De Diaconie is immers een onderdeel van de kerk als instituut in haar zichtbare openbaring. Het nauwste verband zal er dus moeten bestaan tusschen de Diaconale armenzorg en de prediking des Woords alsmede de uitoefening der kerkelijke tucht. Dit verband wordt reeds sterk naar voren gebracht door A Lasco in zijn beroemde kerkenorde voor de vluchtelingenkerken in Londen en is karakteristiek voor onze gereformeerde beschouwing van het diakenambt.

Uit dit verband spruit vanzelf voort, dat de eigenlijke Diaconale zorg voor zieken zich, *althans in de tegenwoordige tijdsomstandigheden* in beginsel alleen over leden der Gereformeerde Kerken kan uitstrekken, daar zij, die buiten dit kerkverband staan, niet onder de kerkelijke tucht kunnen worden gebracht.

De particulieren kunnen hun liefdadigheid aan de leden der Gereformeerde Kerken op tweeërlei manier bewijzen, en wel door hun steun direct aan de behoeftigen te verlenen, of door hun gaven aan de Diaconie te geven, die dan voor de verdeling dier gaven te zorgen heeft.

Opdat nu de kerkelijke functie van de Diaconie goed tot haar recht kome, zal ten aanzien van de verzorging van arme zieken,

welke leden der Gereformeerde Kerk zijn, de particuliere liefdadigheid in haar algemeen christelijk-zedelijke functie in het nauwste contact met de Diaconie moeten treden. Doch al moet er contact zijn — er blijft toch een duidelijk begrensde gebied zoowel voor particulieren als voor Diaconie. Alles, wat in beginsel gevorderd kan worden krachtens den eisch des rechts, den eisch der vergelding, als boven omschreven, ligt *in beginsel primair* buiten de sfeer van de kerkelijke diaconale hulp. Op dit gebied kan de diaconale hulp slechts NOODHULP zijn.

En wat de verhouding van de diaconale armenzorg tot de particuliere liefdadigheid betreft, kan de eerste overal slechts *noodhulp* zijn, waar geen rechtstreeksch verband met de kerkelijke functie van het diakenambt bestaat.

Niet als noodhulp, doch tot uitvoering van haar *eigenlijke* taak, treedt de Diaconie dus alleen op ten aanzien van de behoeftige zieke leden der Gereformeerde Kerk, en slechts dan, wanneer niet aan een eisch des rechts, der vergelding, van een andere zijde voldaan moet worden.

Die eisch des rechts spreekt sterk tot de *overheid*. Voor de overheid komt natuurlijk niet in aanmerking de taak van ziekenzorg als kerkelijke functie of als zedelijke functie van barmhartigheid, doch slechts als *rechtsfunctie*. En dan in de voorname plaats wel indirect. De overheid heeft tot taak de rechtsplicht, die in beginsel op particulieren rust (als voorbeeld noemt de Commissie de plicht van patroons ten aanzien van het bedrijfsrisico) *zoo noodig* afdwingbaar te maken. Dit is een onderdeel van de plicht van de overheid, het recht te bevestigen, waar onrecht in het particuliere leven heerscht. Dit beginsel is ook erkend ten aanzien van de ongevallen en invaliditeitsgevallen in het bedrijfsleven. Invoering van een ziekte-wet, tot-stand-brenging van een wet op de ziekenverzorging is taak der overheid. Voorts behoort tot de rechtstaak der overheid op dit gebied subsidie te verleen aan particuliere instellingen en vereenigingen in het belang der *volksgezondheid*.

Ook *direct* heeft de overheid *in beginsel* een rechtsplicht ten aanzien van behoeftige zieken, en wel ten opzichte van hen, die bij haar bedrijven in loondienst zijn en wier loon zoo laag is, dat zij zelve het geheele risico van ziekte niet dragen kunnen.

Bovendien rust op de overheid de taak, evenals ten aanzien van de armenzorg in het algemeen, aanvullend op te treden, waar de steun, verleend door particulieren en Diaconie, onvoldoende is.

Nu moet er bij de overweging van de vraag, op welk praktisch standpunt de Diaconieën der Gereformeerde Kerken in Nederland zich te plaatsen hebben ten aanzien van de ziekenverpleging, wel op letten, dat de praktijk van dien aard is, dat het niet doenlijk is, nu reeds op alle vragen, die hier rijzen, een afdoend antwoord te geven. Een bepaalde regel, die voor *alle* gevallen gelden moet, kan nog niet gegeven worden. Nog teveel verschil heerscht op dit gebied, om met één slag een algemeen geldende regel te kunnen stellen, en dien door te voeren.

Houdt men het voorafgaande goed in het oog, dan kunnen thans de volgende grondlijnen uitgestippeld worden, waarnaar de Diaconieën volgens de Commissie hun gedragslijn zouden kunnen bepalen.

A. *Steun voor de verzorging van lichamelijk zieken of gebrekkigen.*

In verschillende burgerlijke gemeenten, vooral in de groote steden heeft de Overheid ten aanzien van verpleging in ziekenhuizen een algemeen geldende regeling gemaakt, waaraan ieder inwoner onderworpen is en waarvan ieder inwoner gebruik maken mag. Een zekere schaal is vastgesteld; naar het inkomen betaalt men voor ziekenverpleging een vast bedrag. Kan men dat bedrag niet opbrengen, dan springt „Maatschappelijk hulpbetoon” bij.

De Commissie meent, dat de Diaconie in zulke gemeenten ten opzichte van het bijdragen in de kosten van ziekenverpleging in ziekenhuizen geen taak *kan* hebben. Wanneer personen met een inkomen van b.v. f 4000.— een zekeren toeslag van „Maatschappelijk Hulpbetoon” kunnen krijgen, dan kan de Diaconie niet verwachten, dat zulke personen zich tot haar wenden, noch ook kan zij, indien zij zich wel tot haar wenden, helpen, noch ook verhinderen, dat zulke personen van „Maatschappelijk Hulpbetoon” bijslag erlangen. De Commissie ziet niet in, dat het in zulke gemeenten op den weg der Diaconie zou liggen, bij te dragen voor personen, die, bestond zulk een regeling *niet*, in aanmerking zouden komen voor Diaconale hulp, en wel omdat, nu de Overheid een regeling heeft ingesteld, die voor iedereen geldt, het verleenen van steun aan personen, die wel voor diaconale hulp in aanmerking komen, doch niet aan beter gesitueerden, zou neerkomen op steun aan de Overheid. Bovendien, in de praktijk

is niet uit te maken, of iemand voor een zekeren steun van de zijde der Diaconie in aanmerking zou komen, indien de bestaande regeling nu eens *niet* bestond.

Iets anders is, of de Overheid, die een dergelijke regeling schept, zich niet buiten haar terrein begeeft. De Commissie meent deze vraag bevestigend te moeten beantwoorden. Op de beschreven wijze wordt noch aan het gezin, noch aan de familie, noch aan het particulier initiatief noch aan de Diaconie gelegenheid geboden, hun taak te vervullen. De Commissie meent dan ook, dat bij zulke gemeentebesturen moet worden aangedrongen op wijziging van hun taktiek, onder verwijzing naar de in de inleiding uiteengezette opvatting. De Overheid blijft ook zonder zoodanige regeling nog een taak houden van aanvullend optreden.

Op het platteland heerschen veelal geheel andere toestanden. De Overheid speelt daar niet dezelfde rol als in menige groote stad. Integendeel; zij weigert in vele plattelandsgemeenten zelfs ook maar eenige zorg voor ziekenverpleging op zich te nemen. Daar kan dus de Diaconie haar taak veel zuiverder nakomen. Wanneer de Overheid in sommige gemeenten meent in het geheel geen taak te hebben, en zij alles op de Diaconie tracht te schuiven, (b. v. ook ziekenverzorging voor woonwagenbewoners) dient ook daar getracht te worden, de Overheid een juist begrip bij te brengen van haar taak.

In sommige gemeenten bestaan particuliere ziekenhuizen op christelijken of zelfs gereformeerden grondslag. In geval de gemeente in haar algemeene regeling ook zulke ziekenhuizen betrokken heeft, is het ook een plicht der Diaconie toe te zien, dat de regeling zoodanig is, dat leden der Gereformeerde Kerk in zulke ziekenhuizen opgenomen worden. Mocht op die ziekenhuizen de algemeene regeling niet van toepassing zijn, dan zal de Diaconie zeker niet verantwoord zijn, de aanvaarding van de overheidssteun te verkiezen boven verzekering eener *Christelijke* verpleging.

Ten aanzien van de verpleging van de zieken thuis zal de Diaconie op veel minder bezwaren stuiten, die haar in de uitoefening van haar taak, als boven beschreven, belemmeren. Van inmenging van de Overheid zal hier wel geen last onderhouden worden.

Bij voorkeur zal de Diaconie met geld moeten steunen. Op die wijze blijft de verantwoordelijkheid van het gezinshoofd het zuiverst bewaard. Alleen in gevallen, waarin met grond ge-

vreesd moet worden voor misbruik van het verstrekte geld, is steun met levensmiddelen, brandstof, kleeding, hulp in de huis-houding enz. aan te bevelen.

Steun aan particuliere vereenigingen (zusterhulp, wijkverpleging, Vereenigingen als het Groene Kruis, Vereenigingen voor t. b. c. bestrijding, e. d.) is een taak van de Diaconie, die, waar het vereenigingen betreft, welke uit het eigen kerkelijk leven opkomen, nog voorafgaan moet aan rechtstreeksche bijdragen tot steun van ziekenverzorging. Geldt het neutrale vereenigingen, dan moet het natuurlijk bevorderd worden, dat de particuliere steun een Christelijk karakter draagt. Vooral op de keuze van Christelijke wijk- en pleegzusters moet aangedrongen worden. Alleen in geval van financiëele onmacht mag de Diaconie toelaten, dat een niet-Christelijke verpleging genoten wordt.

De Commissie juicht aansluiting bij fondsen van hen, die voor ondersteuning in aanmerking komen, toe. De Diaconie moet deze aansluiting bevorderen. Indien uit een fonds de kosten van de verzorging van een zieke bekostigd kunnen worden, is bereikt, dat door samenwerking van gezin en particulieren het optreden van de Diaconie voorkomen is en de Commissie herhaalt, dat gezin en particulieren een taak hebben in dezen vóór de Diaconie.

Ten opzichte van de premiestorting heeft de Diaconie weder slechts een aanvullende taak. Slechts wanneer een helper noodig is en er geen andere helper is mag de Diaconie een deel of het geheele bedrag van de premie voor haar rekening nemen.

Nooit echter zal de Commissie adviseeren degenen, die gewetensbezwaren hebben, te dwingen zich bij een fonds aan te sluiten.

Ten overvloede merkt de Commissie nog op, dat ten opzichte van steun voor t. b. c. patiënten geen ander standpunt mag worden ingenomen dan ten aanzien van slachtoffers van andere ziekten of van ongevallen. Dat in het eene geval de kosten hooger zullen zijn dan in het andere, wettigt niet een verschillend optreden.

Ook ten opzichte van Kraamverpleging geldt het boven ingenomen standpunt ten aanzien van steunverleening.

B. *Steun voor verzorging van zwakzinnigen en idioten.*

De hier bedoelde categorie wordt gewoonlijk in ruimeren zin onder het begrip krankzinnigen gebracht. De Commissie meent intusschen goed te doen, de vraag, welke organen tot onder-

steuning van behoeftige zwakzinnigen en idioten geroepen zijn, afzonderlijk onder oogen te zien, daar deze categorie de niet-gevaarlijke krankzinnigen omvat, hetgeen principiëel beteekenis heeft met name ten aanzien van de overheidstaak. Onder D. wordt dan alleen de vraag inzake den onderstand van gevaarlijke krankzinnigen behandeld.

De taak van de Diaconie inzake de verzorging van behoeftige zwakzinnigen en idioten is in zooverre een andere dan die ten aanzien van behoeftigen, die aan een lichamelijke ziekte lijden, dat ten aanzien van eerstgenoemde categorie de speciaal *kerkelijke* functie van het Diaconale ambt uiteraard terug moet treden.

Noch met de prediking des Woords, noch met de uitoefening der kerkelijke tucht kan de armenzorg hier rechtstreeks verband houden, daar de bedoelde ongelukkigen wegens de gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke storing van hun geestvermogens daarvoor niet toegankelijk zijn. De taak der Diaconie ten aanzien van armverzorging van zulke personen, kan daarom principiëel gesproken nooit anders dan subsidiair zijn. Hier vindt het eerst de particuliere weldadigheid haar taak, voor zoover althans niet een rechtsplicht tot onderstand aanwezig is.

De Commissie acht het dan ook een gelukkig verschijnsel dat voor deze groepen van personen zooveel geschiedt van de zijde der geloovigen buiten de Diaconie om; aan de heerlijke plicht der liefdadigheid wordt door het particulier initiatief op verblijdende wijze voldaan. Toch worden in de praktijk ook hier nog zware offers van de Diaconie geëischt. Zoolang n.l. het particulier initiatief nog niet alle lasten draagt heeft de Diaconie aanvullend op te treden en wel vóór de overheidssteun aan de orde komt. De rechtstaak van de overheid komt hier eerst in de laatste plaatse ter sprake, wanneer ook de Diaconie onmachtig is, hier subsidiair te helpen. De Diaconie moedige overigens het particulier initiatief aan en wekke het op tot het oprichten en instandhouden van vereenigingen, welke de verzorging van zwakzinnigen en idioten op zich nemen.

C. *Steun voor verzorging van blinden en doofstommen.*

Het onder B opgemerkte geldt uiteraard *niet* ten aanzien van steun voor blinden en doofstommen. Hier kan het bijzonder karakter der Diaconale armverzorging zich wel degelijk doen gelden.

De Diaconie moet echter de ruime ontplooiing der particuliere

Christelijke barmhartigheid ook op dit gebied toejuichen en slechts zorg dragen dat nimmer het organisch *verband* tusschen particuliere en kerkelijke armenzorg verbroken worde.

Intusschen heeft ook de overheid ten aanzien van de verzorging dezer groepen een bijzondere taak te vervullen die zij t.o. der vroeger genoemde groepen niet heeft, n.l. het verleenen van steun voor het onderwijs. Deze steun moet, naar het oordeel der commissie, bestaan in het verleenen van subsidie voor schoolgebouwen en leerkrachten.

D. *Steun voor verzorging van krankzinnigen.*

Om dezelfde reden, als onder B aangegeven, treedt ten aanzien van de verzorging van behoeftige krankzinnigen de taak der Diaconie geheel op den achtergrond.

Primair heeft de overheid hier de *rechtstaak* te zorgen voor de *openbare veiligheid*, terwijl de *zedelijke taak* der liefdadigheid hier weder primair toevalt aan het particulier initiatief. De overheid heeft hier haar rechtstaak te vervullen door in de eerste plaats *regelend* op te treden en voorts door de oprichting van gestichten waar het particulier initiatief te kort schiet.

Wat de betaling der verplegingskosten betreft, moet aan de overheid de eisch worden gesteld, dat zij zooveel van de kosten van verpleging van behoeftige krankzinnigen draagt, dat de openbare veiligheid verzekerd zij.

De Diaconie heeft daarnaast in de eerste plaats tot taak de geloovigen op te wekken vereenigingen op te richten en in stand te houden, die zorgen, dat de behoeftige krankzinnige leden der Gereformeerde kerken een christelijke verzorging genieten kunnen. Subsidiar trede de Diaconie op, waar particulier initiatief en overheid niet of niet geheel voor een *christelijke* verpleging zorgdragen. Dan is het, naar het oordeel der Commissie, plicht der Diaconie bij te passen hetgeen noodig is ter verpleging van een krankzinnige in een christelijke inrichting. Wanneer de Overheid zich op het *onjuiste* standpunt stelt, dat zij alleen bijdraagt voor plaatsing in een neutraal of b.v. R. K. gesticht, doch niets bijdraagt voor plaatsing in een Protestantsch Christelijk gesticht, dan moeten, naar de meening der Commissie, de verwanten, particulieren en desnoods de Diaconie afzonderlijk of in samenwerking met elkander de kosten der verpleging op zich nemen. Doch gelijktijdig moeten zij ageeren, opdat de Overheid haar standpunt wijzige.

Daar het vraagstuk van samenwerking der Diaconieën een onderwerp van bespreking uitmaakt, waarover nog slechts in het algemeen overeenstemming van opinie is verkregen, heeft de Commissie deze zaak buiten haar beschouwingen gelaten. Zij meent, dat het uitspreken van een oordeel over de vraag, in hoever het op den weg der samenwerkende Diaconieën ligt, *algemeen* steun aan Christelijke verplegingsinrichtingen te verleenen, niet op haar weg ligt, doch bij de nadere uitwerking van de ideeën over samenwerking van Diaconieën in het algemeen ter sprake moet komen.

Wel valt binnen het bestek van dit rapport de vraag of de *plaatselijke* Diaconieën de taak hebben, *algemeen* steun aan Christelijke verplegingsinrichtingen te verleenen. Een deel der Commissie meent van niet. De plaatselijke Diaconieën hebben alleen het oog te houden ieder op haar eigen behoeftigen en dus alleen voor individueele gevallen direct of indirect (door steun aan vereenigingen en stichtingen) hulp te verleenen. Dit oordeel baseert de Commissie op dezen grond, dat de Diaconie een deel is van de kerk als instituut in haar zichtbare openbaring en op dien grond moet de Diaconie zich als hoofdtaak stellen het verleenen van steun aan de leden van haar eigen plaatselijke kerk.

Dat de Diaconieën ook wel als noodhulp moeten helpen buiten den kring der leden der Gereformeerde Kerken om, doet hieraan niets af. „Noodhulp” wordt alleen in speciale gevallen verleend en een algemeene steun voor die noodhulp-gevallen komt natuurlijk niet in aanmerking.

De Commissie is er zich van bewust, dat zij in het bovenstaande rapport vele vragen, die in verband met het vraagstuk van de verhouding van Diaconie en Overheid inzake ziekenverpleging rijzen, niet heeft behandeld.

Zij wil echter haar rapport beschouwd zien

1. als een overzicht van de grondlijnen, waarnaar zich de Diaconieën der Gereformeerde Kerken in Nederland zullen kunnen richten;

2. als een basis voor verdere besprekingen en beschouwingen.

De Commissie ad hoc,

A. J. L. VAN BEECK CALKOEN, *Voorzitter.*

C. LINDEBOOM.

H. DOOYEWEERD.

J. ORANJE, *Secretaris.*

BIJLAGE I.

Vraag I. Strekt Uwe Diaconie haar bemoeiingen ook uit tot de verzorging van zieken?

247 ja.

27 neen, waarvan 14: omdat zich in de laatste jaren geen gevallen voordeden, en 5: wegens onoverkomelijke finantiëele bezwaren.

Vraag II. Strekt Uwe Diaconie haar bemoeiingen ook uit tot de verzorging van krankzinnigen?

116 ja.

165 neen.

94 in de laatste jaren geen gevallen.

43 onoverkomelijke finantiëele bezwaren.

10 de finantiëele steun voor verzorging van krankzinnigen ligt buiten het terrein der Diaconie. Motieven:

a. De Overheid zorgt er wel voor.

b. De Overheid moet er voor zorgen.

c. Vele particulieren in de gemeente steunen desbetreffende inrichtingen.

Vraag III. Strekt Uwe Diaconie haar zorgen ook uit tot de verzorging van blinden, doofstommen, zwakzinnigen en idioten?

140 ja.

142 neen.

106 in jaren geen geval.

20 onoverkomelijke finantiëele bezwaren.

Slechts een zeer enkele Diaconie rekende dit te behooren tot de taak der Overheid. (Zaak van sociale zorg in het algemeen.)

Vraag IV kan buiten beschouwing blijven.

Vraag V. Indien vraag I bevestigend beantwoord wordt:

a. Wordt aan tehuis verpleegden alleen een bijdrage in geld gegeven, of verstrekt Uwe Diaconie ook versterkende middelen, of verleent zij ook op andere wijze hulp?

134 alleen geld.

99 ook versterkende middelen.

94 ook op andere wijze. Hiervan:

30 hulp in de huishouding.

11 brandstof.

11 kleeding.

N.B. In verschillende gemeenten verleent een zustercomité hulp.

Vraag V b. Wordt, als opname in een ziekenhuis noodig is, door Uwe Diaconie verpleggeld betaald, en zoo ja, wordt in beginsel gezorgd voor betaling van den geheelen verpleegprijs of wordt ten deele een beroep gedaan op de burgerlijke gemeente?

12 de Diaconie betaalt geen verpleggeld. (Geen motieven.)

195 wel. Hiervan:

128 al dan niet in principe: den geheelen verpleegprijs.

39 per se geen steun van de burgerlijke gemeente.

41 wel steun, waarvan: 8 noodgedwongen.

4 alleen in geval van langdurige ziekte.

12 vermelden het bestaan van een fonds hiervoor, alleen bij chirurgisch ingrijpen.

Eenige Diaconieën aanvaardden alleen steun voor gemengde gezinnen.
8 vermelden, dat zulke gevallen zich in jaren niet voorgedaan hadden.

Vraag V c. Voorziet de Diaconie ook in de wijkverpleging?

149 neen, waarvan 5: omdat de gemeente te klein is.

28 ja.

40 werken met een bestaande vereeniging mede; deze is al dan niet Christelijk.

17 betalen contributie aan zulk een vereeniging.

Vraag V d. Strekt de steun zich uit tot t. b. c. patiënten, en zoo ja, zorgt de Diaconie voor opname in een Chr. sanatorium?

134 ja, ook t. b. c. patiënten. 30 neen.

120 ja, ook opname in een Chr. sanatorium. 32 neen.

59 in de laatste jaren geen gevallen.

Een paar Diaconieën laten dit over aan den Raad van Arbeid.

Een paar Diaconieën betalen het verschil in prijs tusschen verzorging in een neutrale inrichting en in een Christelijke.

10 deze verzorging gaat boven hun draagkracht.

Vraag V e. Is er geregelde samenwerking tusschen de Diaconie en particuliere vereenigingen als het Groene Kruis, Vereeniging voor t. b. c. bestrijding, enz.?

118 wel geregelde samenwerking.

112 geen geregelde samenwerking.

17 geringe samenwerking.

17 alleen contributie aan zulke vereenigingen.

4 zulke vereenigingen ter plaatse niet aanwezig.

Vraag V f. Is er geregelde samenwerking tusschen Diaconie en burgerlijke armenzorg ten behoeve van de verzorging van armlastige zieken?

169 neen.

43 geregeld.

7 practisch wel, hoewel de Diaconie er in principe tegen is.

9 alleen bij neutrale gezinnen.

13 sporadisch.

Vraag VI. Indien vraag II bevestigend beantwoord wordt:

Wordt bij opname van patiënten in een (krankzinnigen) gesticht door de Diaconie gestreefd naar dekking van den geheelen verpleegprijs, of wordt in beginsel alleen een gedeelte van den verpleegprijs betaald, natuurlijk behoudens verhaal op de bloedverwanten?

30 in beginsel de geheele verpleegprijs.

34 in beginsel een deel van den prijs.

12 contributie aan vereenigingen.

4 houden collecten.

2 geven voorschot.

11 betalen verschil in prijs tusschen neutrale en Christelijke inrichting.

Vraag VII. Indien vraag III bevestigend beantwoord wordt:

Waarin bestaat de bemoeiing van de Diaconie ten opzichte van blinden, doofstommen, zwakzinnigen en idioten?

- 57 in bijdragen aan een of meer gestichten.
 91 in het doen opnemen van verpleegden in Christelijke gestichten of in gezinnen, en in het betalen der daaraan verbonden kosten.
 2 betalen het prijsverschil tusschen een neutrale en een Chr. inrichting.
 10 houden collecten.
 16 dragen bij aan een provinciaal Ondersteuningsfonds.
 1 aanvaardde het voogdijschap over een verpleegde.

Vraag VIII. Streeft Uwe Diaconie ernaar, degenen, die voor ondersteuning in aanmerking komen, zich bij een fonds te doen aansluiten? Zoo ja, welke gedragslijn volgt Uwe Diaconie dan ten opzichte der premiebetaling?

114 ja.

73 neen.

18 laten de ondersteunden zelf de premie betalen.

107 betalen de premie zelf. Hiervan:

47 als ondersteunde het zelf niet doen kan.

Diaconale Conferentie in Zuid-Afrika.

Uit Zuid-Afrika ontvingen wij het navolgende verslag:

Konferensie.

Verslag van die Vierde Diakonale Konferensie gehou op Johannesburg (Fordsburg) op 26 en 27 Sept., 1927.

Op versoek van die plaaslike voorsitter van die Diakonie open Ds. Snyman van Johannesburg Noord die Konferensie met te laat sing Ps. 89 vs. 1 en gebed. Hy lees 'n paar verse uit Ps. 119 en spreek 'n hartelike en bemoedigende woord tot die Konferensie, en heet al die afgevaardigdes welkom in ons midde.

Die Burea word as volg saamgestel:—

Dia. Hendrik van der Walt, Voorsitter.

„ J. Hornsveld, Vise-Voorsitter.

„ J. J. Vorster, Skriba.

„ J. Jurrius, Adjunk Skriba.

Uit die kredensie briewe blyk dat die volgende gemeentes afgevaardigdes gestuur het: Pretoria, Heidelberg, Middelburg, Ermelo, Johannesburg (Fordsburg), Johannesburg Oos, Johannesburg Noord, Germiston en Vereeniging.

Die tyd vir sittings word bepaal as volg: van 8.30 tot 12.30—en 2 tot 6.

Daar die Konferensie besluit om aan te gaan met ons werk tot 8.30 kom ter bespreking die wenslikheid om 'n breedvoerige